

JAARVERSLAG VERENIGING NJCM 2024

DOI | 10.54194/NTM.24991

© Author(s); licensed under Creative Commons Attribution 4.0

Inhoudsopgave

1. Voorwoord
2. International Commission of Jurists
 - 2.1 Project ACCESS
 - 2.2 Project VOICE
3. Het NJCM
 - 3.1 Organisatie
 - Vereniging NJCM
 - Medewerkers*
 - Algemene Ledenvergadering*
 - Bestuur*
 - Werkgroepen en gecommitteerden*
 - 3.2 Pro Bono Connect
 - Werkzaamheden
 - 3.3 Voormalig NJCM-Project: PILP
 - Zaak Recht op Water
 - 3.4 Lustrumviering: NJCM 50 jaar
4. Activiteiten
 - 4.1 Brieven, reacties en commentaren
 - 4.2 Rapportages door werkgroepen
 - 4.3 Seminars
 - 4.4 Thoolen NJCM-Scriptieprijs
 - 4.5 Andere activiteiten, onder meer
 - 4.6 Communicatie
 - Website
 - Sociale Media*
 - Nieuwsbrief*
5. Werkgroepen
 - Werkgroep Asiel- en Migratierecht (voorheen Vreemdelingenrecht)
 - Werkgroep Europees Recht
 - Werkgroep Jeugdrecht
 - Werkgroep Mensenrechten en Bedrijfsleven
 - Werkgroep Mensenrechten en Technologie

- Werkgroep Staats- en Bestuursrecht
- Werkgroep Strafrecht
- Werkgroep Verdragsrapportages
- 6. Samenwerking met derden
 - 6.1 Breed Mensenrechten Overleg
 - Activiteiten BMO
 - Leden en waarnemers*
 - BMO-NL*
 - 6.2 Platform Mensenrechteneducatie
 - 6.3 Samenwerking bij Rapportages
 - Rule of Law Rapport
 - 6.4 Civil Liberties Union for Europe (Liberties)
 - 6.5 Commissie Meijers
- 7. Vooruitblik op 2025
- 8. Financiële verantwoording
 - 8.1 Introductie
 - Samenstelling en controle
 - Beleid*
 - Resultaat*
 - Pro Bono Connect*
 - Project ACCESS*
 - Vooruitblik*
 - 8.2 Jaarrekening NJCM
 - Toelichting op de balans per 31 december
 - Toelichting op de winst- en verliesrekening over 2024*
 - Toelichting op de begroting*

1 Voorwoord

Beste leden,

Met trots legt het NJCM u hierbij het jaarverslag over 2024 voor. Een jaar dat in het teken stond van ons 50-jarig bestaan! Een mijlpaal die we hebben gevierd met een inhoudelijk seminars, waardevolle ontmoetingen en een hernieuwde blik op onze rol als hoeder van mensenrechten in Nederland.

2024 was ook een jaar van verdieping en vernieuwing. Onze werkgroepen hebben gewerkt aan brieven, opiniestukken, seminars en rapportages. Samen hebben zij complexe thema's op de kaart gezet. Daarbij is steeds gezocht naar de balans tussen activisme en rechtsstatelijkheid, tussen idealisme en juridische precisie. De werkgroep Mensenrechten en Technologie is begonnen en de werkgroep Mensenrechten en Bedrijfsleven is opnieuw gestart. We zijn erg blij met deze (deels) nieuwe werkgroepen die met veel passie en kennis hun onderwerpen oppakken.

Een bijzonder hoogtepunt was de uitspraak in de zaak "Recht op Water", waarin het NJCM samen met Defence for Children en PILP een belangrijke juridische overwinning behaalde: gezinnen met kinderen mogen niet langer van drinkwater worden afgesloten. Deze uitspraak is niet alleen een bevestiging van fundamentele mensenrechten, maar ook een voorbeeld van de kracht van strategisch procederen.

Ook intern was het een jaar van transitie. We verwelkomden nieuwe bestuursleden, namen afscheid van gewaardeerde collega's en werkten aan een nieuwe meerjarenstrategie die in november is vastgesteld. Daarnaast groeide de zichtbaarheid van Pro Bono Connect en werd de basis gelegd voor hun verdere verzelfstandiging. Onze samenwerking met Europese partners, waaronder Liberties en de ICJ, kreeg nieuwe impulsen via de projecten ACCESS en VOICE.

Hoewel er wellicht zorgen zijn over teruglopende subsidies en stijgende kosten, blijven wij ons, met uw steun en bijdrage, inzetten voor de bescherming en bevordering van mensenrechten in Nederland en het Nederlandse buitenlandbeleid.

Namens het bestuur spreek ik mijn waardering uit voor alle leden, in het bijzonder de werkgroepenleden, en het personeel die ook dit jaar hun betrokkenheid en expertise hebben ingezet.

Namens het NJCM-bestuur,

Met vriendelijke groet,

Kavita Hira
30 mei 2025

2 International Commission of Jurists

Sinds 1976 is het NJCM als 'nationale sectie' verbonden aan de International Commission of Jurists (ICJ) te Genève. De ICJ zet zich wereldwijd in voor de versterking van de rechtsstaat, regionale en internationale mensenrechtenstructuren en de naleving van mensenrechten. Het

NJCM is voor zijn beleid en strategie onafhankelijk van de ICJ. Het streven is om regelmatig samen te werken op Europese en internationaalrechtelijke thema's.

2.1 Project ACCESS

Het NJCM neemt deel aan het ACCESS-project (september 2024 – augustus 2026), gericht op het verbeteren van de toegang tot het recht voor kinderen die verdacht of beschuldigd worden in strafzaken. Onder leiding van de ICJ en in samenwerking met partners in België, Bulgarije, Polen, Tsjechië, Slowakije en Nederland, richt het project zich op het bevorderen van effectieve en niet-discriminerende rechtstoegang.

Het project versterkt de naleving van procedurele rechten van kinderen (Richtlijn EU 2016/800) door uitwisseling tussen juridische professionals en training van onder andere rechters, advocaten, maatschappelijk werkers en politie. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare groepen, zoals kinderen met een beperking, migratieachtergrond of in armoede.

Activiteiten omvatten onder andere een internationale ronde tafel, online workshops, nationale seminars en de publicatie van een compendium met *best practices* en een FAQ voor kinderen, jongeren en ouders.

2.2 Project VOICE

Het NJCM neemt ook deel aan het VOICE-project (januari 2025 – december 2026), gericht op *het waarborgen van actieve en zinvolle participatie van kinderen in juridische procedures, in lijn met Artikel 12 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de EU-strategie inzake de Rechten van het Kind*. Onder leiding van het ICJ en in samenwerking met partners in Tsjechië, Slowakije, Malta en Oostenrijk richt het project zich op het bevorderen van het recht van kinderen om gehoord te worden en deel te nemen aan gerechtelijke procedures.

Het project is gefocust op:

- Het vergroten van de expertise van juridische professionals en doelgroepen over het recht van kinderen om gehoord te worden en deel te nemen aan procedures, met speciale aandacht voor kinderen uit kwetsbare groepen;
- Het stimuleren van het delen van *best practices* over dit onderwerp en de samenwerking tussen professionals uit de vijf landen;
- Het vergroten van het bewustzijn over de cruciale noodzaak van een kindgerichte aanpak in juridische procedures in de hele EU en de betekenis van het recht om gehoord te worden en deel te nemen voor kinderen in juridische procedures.

De uiteindelijke begunstigen van het project zijn kinderen, met name die in situaties van (meervoudige) kwetsbaarheden, zoals kinderen in alternatieve zorg, kinderen die te maken

hebben met armoede en sociale uitsluiting, kinderen met een handicap en migranten- en vluchtelingenkinderen.

Activiteiten omvatten onder andere drie internationale workshops, webinars, nationale seminars en de publicatie van een compendium met *best practices* en een FAQ voor professionals, beleidsmakers en mensenrechtenorganisaties

3 Het NJCM

3.1 Organisatie

Vereniging NJCM

De NJCM-organisatie bestaat uit een vereniging die verschillende activiteiten organiseert en twee stichtingen: de Stichting NJCM-Boekerij, die onder andere het NTM publiceert, en de Stichting Vrienden van het NJCM, voor donaties. Beide stichtingen publiceren hun eigen jaarverslag. Binnen de vereniging is er ook het langlopende project Pro Bono Connect (PBC), dat NGO's met juridische vragen koppelt aan advocaten die gratis juridisch advies bieden, gestart in 2016. Dit project wordt gefinancierd door deelnemende partnerkantoren.

Het NJCM blijft sterk afhankelijk van de betrokkenheid en inzet van haar actieve leden. Deze vrijwilligers zetten hun kennis, tijd en enthousiasme in binnen het bestuur, de werkgroepen en bij specifieke acties.

Het NJCM beschikt over een professioneel bureau met een administratief medewerker en coördinator. In juli van dit jaar is de functie van administratief medewerker overgenomen in verband met het pensioen van de voormalig medewerker. Ook was er van 11 maart tot en met 30 november een medewerker communicatie werkzaam bij het NJCM. Zij verdeelde haar werkzaamheden over het NJCM en PBC. Bij PBC waren eind 2024 twee werknemers in dienst.

Medewerkers

Bureau

Functie	Medewerker
Administratief Medewerker (t/m juli)	C.H.M. (Toos) Verhaar
Administratief Medewerker (vanaf juli)	M.M. (Grey) Ravelli
Coördinator	T. (Tessa) Assies
Communicatiemedewerker	C.C. (Cindy) Broekhuijsen (11 maart t/m 30 november)

PBC

Functie	Medewerker
Interim Hoofd PBC	V.M. (Veronika) Pišorn (t/m 23 juli)
Hoofd PBC	G.M. (Gerjanne) Leeuwis (v/a september 2023)
Project Medewerker	K. (Karlijn) Bos (vanaf 21 mei)
Communicatiemedewerker	C.C. (Cindy) Broekhuijsen (11 maart t/m 30 november)

Algemene Ledenvergadering

Op donderdag 20 juni 2024 vond de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging (ALV) NJCM plaats. Tijdens de ALV werd het jaarverslag vastgesteld, nieuwe bestuursleden voorgesteld en vooruitgeblikt op het lustrum en de toekomst van het NJCM. Er werd gesproken over ledenwerving, communicatie, fondsenwerving en de financiële situatie. De begroting voor 2024 werd vastgesteld en een voorstel voor een gedifferentieerde contributie besproken. Ook namens PBC werd er een update gegeven.

Op aanvraag van de op 20 juni aanwezige leden vond er op 19 november een extra ALV plaats. Tijdens deze ALV is uitgebreid gesproken over de meerjarenstrategie van het NJCM. Leden waardeerden de inhoud en brachten waardevolle aanvullingen in, zoals het toevoegen van thema's als TBS, discriminatie bij demonstraties en het hernoemen van de werkgroep 'Vreemdelingenrecht' naar 'Asiel en Migratie'.

Ook werd benadrukt dat uitbreiding van het bureau nodig is voor uitvoering van de strategie. Het heeft dan de voorkeur om tijdelijke projectmedewerkers aan te nemen in plaats van vaste aanstellingen. De financiële haalbaarheid en fondsenwerving kwamen aan bod, net als het belang van een sterke communicatiestrategie en het betrekken van jongere juristen.

Daarnaast werd voorgesteld om het NTM standaard digitaal aan te bieden, met een optionele papieren versie tegen een meerprijs. Leden hebben twee weken gekregen om te reageren op de aangepaste strategie voordat deze definitief werd vastgesteld.

Het volledige verslag van de ALV van donderdag 20 juni 2024 kan worden gelezen in NTM 50-1. Het verslag van de ALV op 19 november 2024 zal worden gepubliceerd in NTM 50-2. Daarnaast kunnen de verslagen worden opgevraagd bij het bureau.

Bestuur

Per 1 januari 2024 werd het bestuur van het NJCM uitgebreid met dr. mr. Pui Chi Lai en mr. drs. Javid, Aloritz. Mr. Daun Hwang heeft in 2024 haar functie van vicevoorzitter neergelegd. Hier is een vacature voor opengesteld, welke in 2025 gevuld is. Dit zal daarom worden opgenomen in het jaarverslag over 2025.

Bestuursleden

Func <i>t</i> ie	Bestuurslid
Voorzitter	mr. D.J. (Kavita) Hira
Secretaris/Vicevoorzitter	mr. D. (Daun) Hwang (t/m september)
Penningmeester	drs. V. (Vincent) Grandia
Algemeen bestuurslid	mr. drs. I.O. (Olivia) den Hollander
Algemeen bestuurslid	mr. T.S. (Sabine) Park
Algemeen bestuurslid	dr. mr. P.C. (Pui Chi) Lai
Algemeen bestuurslid	mr. drs. J. (Javid) Aloritz

Werkgroepen en gecommiteerden

Asiel- en Migratierecht (voorheen Vreemdelingenrecht):

De werkgroep Asiel- en Migratie richt zich op het verbeteren van de positie van migranten, daarbij aandacht gevend aan de kwaliteit van asielopvang en gezinsherenigingsbeperkingen, en werkt aan rapportages en evaluaties om deze doelen te ondersteunen.

Voorzitters: Thijs Toonen, Ralph Severijns

Gecommiteerde: mr. dr. Gerrie Lodder

Europees Recht:

De werkgroep Europees Recht onderzoekt de impact van EU-wetgeving op de mensenrechten in Nederland, met een focus op kwesties zoals gegevensbescherming, mediavrijheid en discriminatie.

Voorzitter: Wolfgang Sakulin en Nikki Kok

Gecommiteerde: prof. dr. Rick Lawson, hoogleraar Europees recht, Universiteit Leiden;

Jeugdrecht:

De werkgroep Jeugdrecht zet zich in voor de rechten van minderjarigen, met bijzondere aandacht voor adoptierechten, jeugdzorg en het verbeteren van de rechtspositie van kwetsbare jongeren.

Voorzitter: Aysel Sabahoglu

Gecommiteerde: mr. dr. Goos Cardol, onderzoeker bij Zuyd University of Applied Sciences;

Werkgroep Mensenrechten en Technologie:

De werkgroep Mensenrechten en Technologie houdt zich bezig met belangrijke ontwikkelingen op het gebied van surveillance, digitalisering en de inzet van AI door de overheid en de private sector. Per thema analyseert de werkgroep welke concrete stappen ondernomen kunnen worden en op welke manier zij zich in het debat kan mengen. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een opiniestuk, een brief of een seminar. Daarnaast werkt de werkgroep nauw samen met andere werkgroepen, omdat deze kwesties alle maatschappelijke domeinen raken.

Voorzitters: Monique Steijns en Vardâyani Djwalapersad

Gecommiteerde: nog vast te stellen.

Werkgroep Mensenrechten en Bedrijfsleven:

De werkgroep Mensenrechten en Bedrijfsleven houdt de ontwikkelingen in de gaten op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en de naleving van de UN Guiding Principles on Business & Human Rights. De leden volgen nauwgezet wat de overheid, het bedrijfsleven en andere maatschappelijke organisaties op dit terrein doen en reageren daarop. Deze werkgroep is in 2024 opnieuw opgestart.

Voorzitter: Laura van Bavel

Gecommiteerde: nog opnieuw vast te stellen.

Staats- en Bestuursrecht:

De werkgroep Staats- en Bestuursrecht richt zich op ontwikkelingen in wetgeving rondom overheidsbevoegdheden en burgerrechten, met een focus op inlichtingen en veiligheid, digitale rechten en democratische principes.

Voorzitter: Welmoed Roeten

Gecommitteerde: mr. dr. Michiel van Emmerik, universitair hoofddocent Staatsrecht aan de Radboud Universiteit.

Strafrecht:

De werkgroep Strafrecht bestrijdt misstanden in het strafrechtssysteem (zoals etnisch profileren en de toepassing van levenslange gevangenisstraffen) door middel van het creëren van bewustwording en het schrijven van juridische interventies.

Voorzitter: Mohamed Rafik

Gecommitteerde: prof. mr. Stijn Franken, advocaat en hoogleraar straf(proces)recht, Universiteit Utrecht.

Verdragsrapportages:

Deze werkgroep volgt de naleving van internationale mensenrechtenverdragen door Nederland en stelt alternatieve rapportages op voor VN-Comités, zoals die over economische, sociale en culturele rechten.

Voorzitter: Sofia van Dijk

Gecommitteerde: dr. Marjolein van den Brink, universitair docent aan het Netherlands Institute of Human Rights (SIM), Universiteit Utrecht.

De activiteiten van de werkgroepen zijn per groep uitgewerkt in hoofdstuk 5.

3.2 Pro Bono Connect

Pro Bono Connect (PBC) is sinds 2016 bemiddelaar tussen maatschappelijke organisaties (NGO's) die juridische hulp nodig hebben en advocatenkantoren die gratis juridisch advies verlenen. In 2024 zijn veertien van Nederlands grootste advocatenkantoren bij PBC aangesloten. Begin 2025 is het aantal partnerkantoren van PBC gegroeid naar zestien.

Naast het bemiddelen van verzoeken tussen NGO's en advocaten, zet PBC zich actief in voor de bevordering van pro bono werk als middel voor maatschappelijke impact. PBC werkt aan het vergroten van de toegang tot het recht voor maatschappelijke organisaties, en daarmee het versterken van het maatschappelijk middenveld. Daarnaast stimuleert de organisatie advocaten om hun expertise in te zetten voor het maatschappelijk belang.

Werkzaamheden

PBC blijft zich onverminderd inzetten voor de toegang tot het recht van maatschappelijke organisaties en het juridisch versterken van het maatschappelijk middenveld. Dat kan PBC doen door de samenwerking met advocatenkantoren die het belangrijk vinden hun kennis en expertise in te zetten voor het maatschappelijk belang.

PBC heeft in 2024 ingezet op het vergroten van haar zichtbaarheid. Dit heeft PBC onder andere gedaan door het lanceren van een gloednieuwe website, waarop er wordt maken hoe er wordt gewerkt en op welke manieren pro bono advies maatschappelijke organisaties kan helpen. Ook is door de tijdelijke versterking van een communicatie-specialist, een sterke slag gemaakt in de communicatie-strategie. Onderdeel hiervan is het aandacht besteden aan de

ervaringen van maatschappelijke organisaties met pro bono advies, én de ervaringen van advocaten die hun expertise pro bono verlenen.

Daarnaast is er verder geïnvesteerd in ons maatschappelijk netwerk. In 2024 was er een sterke groei zichtbaar in het aantal aanvragen om pro bono advies dat bij PBC werd ingediend; dit waren er ruim 170, een groei van bijna 25% ten opzichte van het jaar ervoor. In 2024 hebben de medewerkers van PBC van de aanvragen die binnen het mandaat vielen, 94 aanvragen kunnen koppelen aan de partnerkantoren, een resultaat waar we enorm trots op zijn. Dit laat zien dat de behoefte aan juridisch advies voor NGO's onverminderd groot is en dat pro bono advocaten een essentiële rol spelen in het bereiken van maatschappelijke impact.

Tot slot is een belangrijke verkenning opgepakt, namelijk het ontwikkelen van een advies over hoe PBC in de toekomst verder kan gaan als een zelfstandige organisatie. Verschillende experts uit de maatschappelijke sector en de partnerkantoren zijn bereid gevonden om PBC hierover te adviseren.

3.3 Voormalig NJCM-Project: PILP

In mei 2014 startte het NJCM met het PILP-NJCM-project om strategisch procederen voor mensenrechten in Nederland te verkennen. Dit initiatief bleek zeer succesvol, resulterend in tientallen procedures, waaronder prominente zaken zoals SyRI en etnisch profileren door de Koninklijke Marechaussee. Per 1 juli 2023 is PILP een zelfstandig advocatenkantoor geworden. De nauwe band tussen NJCM en PILP is behouden: zo was het NJCM in 2024 nog betrokken bij de zaak *Recht op Water* (zie hieronder). Tevens draagt het NJCM een vertegenwoordiger voor bij de Raad van Toezicht van Stichting PILP.

Zaak Recht op Water

In 2024 heeft het NJCM, samen met Defence for Children Nederland, een mijlpaal bereikt in de zaak *Recht op Water*. Op 19 maart 2024 deed het gerechtshof een historische uitspraak: gezinnen met kinderen mogen niet langer van drinkwater worden afgesloten, ongeacht hun betalingsachterstand. Deze uitspraak, die in lijn is met het VN-Kinderrechtenverdrag, onderstreept dat toegang tot water een fundamenteel mensenrecht is en dat het belang van het kind altijd voorop moet staan.

De rechtszaak, die advocaten van PILP en de Brauw Blackstone Westbroek namens Defence for Children en het NJCM hadden aangespannen tegen de Nederlandse staat en drinkwaterbedrijven Dunea en PWN – werd uiteindelijk definitief toen de cassatietermijn op 19 juni 2024 verstreek. Het gerechtshof oordeelde dat waterafsluitingen voor gezinnen met kinderen niet alleen onrechtmatig zijn, maar ook in strijd met de maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm en internationale kinderrechten. Daarnaast stelde het hof dat eerder afgesloten huishoudens met kinderen zo snel mogelijk weer moeten worden aangesloten.

Deze uitspraak is het resultaat van jarenlang strategisch procederen, waarbij het NJCM en Defence for Children steun kregen van juridische experts, de Kinderombudsman en een VN-rapporteur. Ondanks jarenlange waarschuwingen bleef de overheid weigeren om de wet aan te passen. Dankzij deze zaak is daar nu verandering in gekomen, met concrete verbeteringen voor kwetsbare gezinnen.

Hoewel de betalingsverplichting voor water blijft bestaan, moeten drinkwaterbedrijven voortaan andere manieren vinden om openstaande rekeningen te innen, zonder kinderen hun toegang tot een eerste levensbehoefte te ontfangen. Dit maakt niet alleen een einde aan schadelijke praktijken, maar biedt ook een stevig precedent voor de bescherming van kinderrechten in Nederland.

De zaak Recht op Water is een bijzonder voorbeeld van hoe strategisch procederen een verschil kan maken. Het NJCM is natuurlijk erg trots op deze uitkomst en bedankt haar partners in deze zaak: Defence for Children, De Brauw Blackstone Westbroek Advocaten, en natuurlijk PILP.

3.4 Lustrumviering: NJCM 50 jaar

Op 10 oktober 2024 vierde het NJCM zijn vijftigjarig bestaan met een feestelijke en inhoudelijk sterke bijeenkomst in het prachtige Wereldmuseum in Leiden. De dag stond in het teken van het thema 'Mensenrechten in de 21e eeuw: uitdagingen en de rol van belangenorganisaties'.

De viering bestond uit een gevarieerd programma met plenaire panelsessies, waarin werd gereflecteerd op het verleden van het NJCM en vooruitgeblift op toekomstige mensenrechtenvraagstukken. De ochtendpanels deelden verhalen over de oprichting van de organisatie, terwijl het afsluitende panel sprak over de impact van technologie op mensenrechten en de balans tussen veiligheid en vrijheid.

Seminars en break-outsessies, georganiseerd door werkgroepen en PILP, behandelden actuele thema's zoals klimaatrechtspraak, digitale kinderrechten, de rol van maatschappelijke organisaties, asielopvang en aansprakelijkheid van bedrijven in conflictgebieden. Zie sectie 4.3 voor een korte omschrijving van de onderwerpen van de seminars.

Voorts werd de Thoolen NJCM-scriptieprijs uitgereikt. Een hoogtepunt van de dag waarbij Tycho Scholten de hoofdprijs won voor zijn scriptie 'Groener bij de Buren'. Hans Thoolen, medeoprichter van het NJCM, reikte de prijs persoonlijk uit.

De lustrumviering benadrukte de blijvende relevantie van het NJCM als juridisch kennisplatform en mensenrechtenwaakhond. Het bestuur sprak diepe dank uit aan alle sprekers, organisatoren, leden en partners, en blikte vooruit op een toekomst waarin samenwerking, innovatie en betrokkenheid centraal blijven staan.

4 Activiteiten

4.1 Brieven, reacties en commentaren

Datum	Activiteit	Onderwerp
<i>Februari</i>	Brief Werkgroep Jeugdrecht	NJCM Werkgroep Jeugdrecht roept op tot het verbeteren van de positie van kinderen in Nederland.
	Brief Werkgroep Jeugdrecht	De werkgroep Jeugdrecht van het NJCM roept in een brief aan de demissionair Minister en Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid op tot actie tijdens de vorming van een nieuw kabinet, met specifieke aandacht voor rechtvaardige en humane opvang en begeleiding voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers).
	Advies Werkgroep Strafrecht	NJCM Werkgroep Strafrecht adviseert demissionair Minister voor Rechtsbescherming over plaatsing van transgender gedetineerden.
<i>Mei</i>	Reactie Internetconsultatie Werkgroep Staats- en Bestuursrecht	De werkgroep Staats- en Bestuursrecht van het NJCM reageert in een brief aan de demissionair Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de demissionair Minister van Justitie en Veiligheid op een internetconsultatie betreffende de toenemende mate waarin de overheid gebruikmaakt van algoritmen en de vraag of het wettelijk vastleggen van bepaalde normen voor algoritmische besluitvorming in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) noodzakelijk en wenselijk is. Met de brief geeft de werkgroep enkele aandachtspunten en adviezen mee voor de evaluatie van het reflectiedocument.
	Brief Werkgroep Jeugdrecht	NJCM Werkgroep Jeugdrecht brengt de belangen van kinderen en jongeren onder de aandacht van de Staatscommissie rechtsstaat.
<i>Juni</i>	Opinieartikel Werkgroep Jeugdrecht in de Volkskrant	NJCM opinieartikel in de Volkskrant omtrent interlandelijk geadopteerden.
	Brief Werkgroep Jeugdrecht	De NJCM-werkgroep Jeugdrecht reageert met een brief op de oproep van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) om voorstellen voor mogelijke adviesonderwerpen voor het strategisch meerjarenprogramma van de RSJ aan te bieden. Kinderen en jongeren hebben in het Nederlandse staatsbestel geen eigen stem en geen eigen vertegenwoordiging.

Datum	Activiteit	Onderwerp
Juli	Reactie Internetconsultatie Werkgroep Staats- en Bestuursrecht	De werkgroep Staats- en Bestuursrecht van het NJCM reageert in een brief aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op een internetconsultatie betreffende het versterken van de waarborgfunctie van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). In de brief laat de werkgroep weten blij te zijn met de doelstelling om de waarborgfunctie van de Awb te versterken. Wel geeft de werkgroep enkele aandachtspunten en adviezen mee ter verbetering van het wetsvoorstel.
Augustus	Bijdrage Werkgroep Jeugdrecht aan General Comment 27 van het VN-Kinderrechtencomité	NJCM-werkgroep Jeugdrecht levert een bijdrage aan de conceptversie van General Comment 27 van het VN-Kinderrechtencomité. General Comment 27 gaat over het recht van kinderen op toegang tot het recht en effectieve rechtsmiddelen. In haar bijdrage onderzoekt de werkgroep verschillende bestaande juridische en sociaal-culturele barrières die de toegang van kinderen tot het recht en effectieve rechtsmiddelen belemmeren.
September	Oproep Werkgroep Jeugdrecht aan nieuw kabinet	NJCM-werkgroep Jeugdrecht roept op tot (financiële) steun voor interlandelijk geadopteerden en hun biologische ouders.
	Opiniestuk Werkgroep Jeugdrecht in de Volkskrant	NJCM-Werkgroep Jeugdrecht roept op: ‘Geef jongeren meer inspraak in de jeugdzorg om ernstige misstanden te voorkomen’.
November	Brief met oproep namens het NJCM	Het NJCM vraagt in een brief aan de bestuurders en volksvertegenwoordigers van Nederland aandacht voor de recente ontwikkelingen in Israël, de Palestijnse Gebieden en Libanon.
December	Aanbevelingen Werkgroep Jeugdrecht	NJCM Werkgroep Jeugdrecht doet negen aanbevelingen voor de Adviescommissie Voortgang Hersteloperatie Toeslagen.
	Brief Werkgroep Europees Recht	NJCM Werkgroep Europees Recht vraagt aandacht voor mensenrechtelijke aspecten bij afkomst-gerelateerde onderzoeken.

4.2 Rapportages door werkgroepen

Datum	Rapportage	Onderwerp
Maart	Bijdrage NJCM aan Liberties Rule of Law Rapport	Challenges Persist in Dutch Justice System: Liberties Rule of Law Report 2024.
Juli	Schaduwrapportage Werkgroep Verdragsrapportages	NJCM schrijft een schaduwrapportage over geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

4.3 Seminars

In 2024 zijn er geen losse seminars georganiseerd. Wel hebben zes van onze werkgroepen seminars georganiseerd tijdens ons lustrum in oktober. Deze seminars hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de inhoudelijke verdieping en uitwisseling van ideeën rondom mensenrechten.

In de eerste ronde werd onder andere gedebatteerd over de rol van rechters in klimaatzaken en de balans tussen activisme en rechtsstatelijkheid. Ook werd stilgestaan bij de representatie van maatschappelijke organisaties in het beleid rondom data-gedreven technologieën en de cruciale rol van belangenorganisaties bij de opvang van vreemdelingen in Nederland.

De tweede ronde bracht andere urgente vraagstukken aan bod, zoals de toegang tot het recht voor gemeenschappen (georganiseerd door PILP) en de spanning tussen privacy en bescherming in de digitale leefwereld van kinderen. Daarnaast werd er een paneldiscussie gevoerd over de mogelijke strafrechtelijke aansprakelijkheid van Nederlandse bedrijven bij de situatie in Gaza. Deze seminars boden deelnemers een platform om vanuit verschillende invalshoeken mensenrechtelijke uitdagingen te bespreken en gezamenlijk te reflecteren op oplossingen voor de toekomst.

We zijn ontzettend blij met de betrokkenheid en inzet van de werkgroepen, en bedanken de organisatoren van de sessies tijdens het lustrum voor de moeite die ze hierin hebben gestopt.

Voor 2025 liggen er veel ideeën op tafel, en we hopen in het jaarverslag over dat jaar te kunnen terugblikken op meerdere succesvolle seminars. Daarmee willen we de verbinding tussen theorie, praktijk en actualiteit in mensenrechten blijven versterken.

4.4 Thoolen NJCM-Scriptieprijs

De Thoolen NJCM-scriptieprijs wordt tweejaarlijks uitgereikt aan de beste ingezonden Master-scriptie over mensenrechten in Nederland. Het is bedoeld om jonge juristen te stimuleren zich verder te ontwikkelen in/focussen op de mensenrechten en is vernoemd naar een van de oprichters en eerste secretaris van het NJCM, Hans Thoolen. De jury bestaat uit prominente mensenrechtenskundigen die lid zijn van het NJCM. In 2023 konden studenten zich met hun scriptie aanmelden voor alweer de 10e editie. Wij hebben negen scripties ontvangen en de keuze was moeilijk: het waren allemaal bijzondere, mooie en inspirerende stukken. De jury heeft er een flinke taak aan gehad, maar heeft inmiddels een winnaar gekozen: Tycho Scholten met zijn scriptie 'GROENER BIJ DE BUREN – Mensenrechten en machtscheiding in de klimaatrechtzaken van Nederland, Ierland en Duitsland'!

De prijs is door Hans Thoolen zelf uitgereikt tijdens onze Lustrumviering op 10 oktober 2024, een feestelijk moment die extra glans gaf aan een al bijzondere dag. Zowel winnaar Tycho Scholten als runner-up Felix Krempel werden feestelijk in het zonnetje gezet. Beiden gaven een inspirerende presentatie over het onderwerp en de conclusies van hun scriptie, waarmee zij hun betrokkenheid en scherpzinnigheid in het mensenrechtendebat benadrukten.

Dank aan alle deelnemers van dit jaar, en nogmaals onze hartelijke felicitaties aan Tycho Scholten en Felix Krempel!

4.5 Andere activiteiten, onder meer

Datum	Activiteit	Toelichting
<i>Januari</i>	NJCM Werkgroepborrel	Tijdens deze werkgroepborrel hebben we samen geproost op het nieuwe jaar, leuke gesprekken gehad met elkaar, en inspiratie opgedaan voor het nieuwe jaar. Het was goed om de interactie tussen de verschillende werkgroepen en bestuursleden te zien.
	Uitreiking Ambassadeprijs BMO	Om de twee jaar wordt de BMO-Ambassadeprijs voor Mensenrechten uitgereikt aan een Nederlandse ambassade die zich bijzonder inzet voor mensenrechten. Voor 2025 waren de ambassades in Polen/Belarus, DR Congo en Oeganda genomineerd. De Ambassade van Oeganda mocht dit jaar de prijs in ontvangst nemen. Voor meer informatie, kijk op https://breedmensenrechtenoverleg.nl/ambassadeprijs/
<i>Februari</i>	ICJ Project VOICE	In februari is het NJCM aangesloten bij de financieringsaanvraag voor het ICJ-project VOICE. Zie sectie 2.2 Project VOICE voor meer informatie.
	Ontmoeting met Vereniging Vrouw en Recht	Samen met de voorzitter van de NJCM-werkgroep Verdragsrapportages is er overleg geweest over meer samenwerking op het gebied van verdragsrapportages rondom vrouwenverdragen.
<i>Maart</i>	Bekendmaking scriptieprijswinnaar	In maart maakten we bekend dat Tycho Scholten de Thoolen-NJCM scriptieprijs had gewonnen.
	Aanwezig bij presentatie kerndoelen	In de hoedanigheid van lid van het Platform Mensenrechteneducatie was het NJCM aanwezig bij de presentatie van de nieuwe kerndoelen voor het onderwijs. Actualisatie kerndoelen SLO
	Bijdrage aan Liberties RoL rapport	Het Rule of Law rapport van Liberties waar meerdere NJCM-werkgroepen aan hebben bijgedragen kwam uit in maart.
	Uitspraak zaak Recht op Water	Zie Zaak Recht op Water eerder in dit document voor meer informatie.
<i>April</i>	Heidag bestuur, bureau en PBC in Zeeland.	Tijdens deze inspirerende heidag aan de kust is de basis gelegd voor de nieuwe meerjarenstrategie. Deze is besproken tijdens de extra ALV in november en inmiddels vastgesteld. De nieuwe meerjarenstrategie is te vinden op de website of kan worden opgevraagd bij het bureau.
<i>Mei</i>	Uitnodiging tweede project ICJ (ACCESS)	Zie sectie 2.1 Project ACCESS voor meer informatie.
	Kennismaking voorzitters NJCM en Commissie Meijers	De voorzitters van het NJCM en de Commissie Meijers hadden een meeting om zich aan elkaar voor te stellen en eventuele gezamenlijke plannen te bespreken. De secretaris van de Commissie Meijers en de coördinator van het NJCM sloten ook aan bij de meeting.

Datum	Activiteit	Toelichting
	Aanwezig bij BMO middag	De coördinator van het NJCM was aanwezig bij de BMO-strategie middag. Tijdens deze middag werd er nagedacht over de vragen waar we nu staan als BMO en wat de doelen van het platform zijn. Er werden twee sessies georganiseerd: Sessie 1 – Plenaire discussie: Uitwisseling met EU-partners over de opkomst van extreemrechts, antidemocratische en anti-civic space partijen, inclusief ruimte voor strategieën om deze trends tegen te gaan. Sessie 2 – Nieuwe narratieven voor het BMO: Hoe brengen we als BMO onze boodschappen effectiever over in het huidige politieke klimaat? Uitwisseling met een deskundige en gezamenlijke werkvormen in groepjes.
<i>Juni</i>	ALV	Op 20 juni vond de jaarlijkse ALV plaats.
	Lidmaatschap bij de Nieuwe Gevers	De Stichting Democratie en Media heeft voor het NJCM een jaar lidmaatschap bij platform de Nieuwe Gevers gesponsord. Onze grote dank aan de Stichting hiervoor! Wij hebben er in 2024 al goed gebruik van kunnen maken, en hebben via het platform o.a. een fotograaf en videograaf voor lustrum en een SEO-expert aan kunnen trekken.
<i>Juli</i>	Bijdrage Liberties Gap Analysis Rapport	In juli heeft het NJCM een bijdrage ingestuurd voor het gap analysis rapport van Liberties. Dit rapport werd in 2024 voor het eerst door Liberties samengesteld en bevat een analyse van wat er wel en niet door de Europese Commissie is meegenomen in hun Rule of Law rapportage vanuit de ontvangen inzendingen.
<i>Augustus</i>	Contact met UK ICJ sectie (JUSTICE)	Het contact had als doel om te verkennen of er wellicht in de toekomst een samenwerking met o.a. werkgroep Mensenrechten & Technologie kan worden gefaciliteerd.
<i>Oktober</i>	Publicatie Liberties Gap Analysis Rapport	Het Gap Analysis rapport werd in oktober gepubliceerd.
	Aanwezig bij Commissie Meijers donateursmiddag	Samen met één van de voorzitters van de Werkgroep Vreemdelingenrecht (inmiddels Asiel- en Migratierecht) was het NJCM aanwezig bij dit evenement. Tijdens deze middag werd er uitleg gegeven over de werkzaamheden van de Commissie en werd er gebrainstormed wat de donateurs graag nog meer zouden willen zien, waar er samengewerkt kan worden en hoe de Commissie haar donateurs nog meer op de hoogte kan houden.
	Lustrumviering	Op 10 oktober heeft het NJCM haar 50-jarig bestaan gevierd bij het Wereldmuseum in Leiden. Zie sectie 3.4 Lustrumviering: NJCM 50 jaar voor meer informatie.
	Liberties General Assembly en Training	In oktober was de coördinator van het bureau aanwezig bij de General Assembly van Liberties. Daarnaast heeft zij meegedaan aan de aansluitende training. De GA en training vonden plaats op kantoor bij Liberties in Berlijn.

Datum	Activiteit	Toelichting
<i>November</i>	Bestuursbrief situatie Israel/Palestina	Het NJCM-bestuur heeft middels een brief aandacht gevraagd voor de recente ontwikkelingen in Israël, de Palestijnse Gebieden en Libanon.
	Extra ALV	Op 19 november vond er een extra ALV plaats ter bespreking van de nieuwe meerjarenstrategie.
	Ronde Tafel PBC	Namens het bureau en bestuur van het NJCM waren er mensen aanwezig bij de ronde tafel, georganiseerd door PBC voor de partnerkantoren.
<i>December</i>	Input op Europese Commissie consultatie en bijdrage aan rapport Liberties op het gebied van Rule of Law	Samen met onze werkgroepen en partners:het Nederlands Helsinki Comité, Free Press Unlimited, Transparency International NL, Lawyers for Lawyers en PILP leverde het NJCM een bijdrage over de rechtsstaat aan Liberties en de Europese Commissie – een gezamenlijke inzet voor een sterke rechtsstaat in Nederland en Europa. Het indienen bij de Europese Commissie vond plaats in januari 2025.

4.6 Communicatie

Website

In 2024 zijn er 32 posts op de website geplaatst. Dit is een verdubbeling ten opzichte van 2023. Hier zaten meerdere vacatures tussen: allereerst een werkgroepleden wervingscampagne waarvoor er per werkgroep een apart bericht is geplaatst (uitkomend op zeven berichten). Daarnaast zijn er vier vacatures geplaatst (deze berichten zijn inmiddels verwijderd van de website).

Het grootste deel van de rest van de berichten bevatten de publicatie van de brieven, reacties, reflecties en rapportages geschreven door de verschillende werkgroepen. Ook werden de winnaar van de NJCM-Thoolen Scriptieprijs en de winst in de zaak Recht op Water op de website aangekondigd.

Sociale media

Op de accounts van het NJCM worden ontwikkelingen en aandachtspunten rondom mensenrechten gemonitord, signaleerd en gecommuniceerd. Daarnaast worden leden, volgers en andere geïnteresseerden op de hoogte gehouden over het werk van het NJCM en wordt er geregeld aandacht besteed aan het werk van partners. NJCM’s accounts worden actief gevolgd door onder anderen: advocaten, rechters, burgers, overheidsjuristen, bedrijfsjuristen, rechtenstudenten, wetenschappers, wetgevingsjuristen, beleidsmakers, ministeries, overheidsorganen, vak- en belangenorganisaties, politieke partijen, politici, journalisten, media, vakbladen, en samenwerken-de (inter)nationale mensenrechtenorganisaties.

Op 31 december 2024 waren er 4.993 volgers op X-account ‘@NJCM-nl’. Op dezelfde datum in het jaar daarvoor waren dat er 5.226. Dit laat een lichte daling zien (in 2022 was het aantal volgers 5.388). Er wordt momenteel geëvalueerd of het NJCM verder wil met X, ook in verband met de huidige eigenaar van het platform.

Het aantal Facebook volgers is juist weer wat gestegen. Op 31 december 2023 waren dit er 2.692, en we hebben 2024 afgesloten met 2.741 volgers. Dit brengt ons bijna terug op het niveau van eind 2022, toen het er 2.791 waren.

Ook ons netwerk op LinkedIn is uitgebreid in 2024. Het LinkedIn- 'bedrijfsprofiel' werd eind 2022 door 2.497 personen gevolgd, en eind 2023 waren dat 2.868 volgers. Dit aantal is inmiddels opgelopen tot 3.292. LinkedIn is daarmee ons meest gevolgde sociale media-account.

Het NJCM zit sinds augustus 2023 ook op Instagram. Wij hebben hier inmiddels 64 volgers, een groei van 10 ten opzichte van 2023. Wij hebben in 2024 echter niet gepost op dit platform. Ook hier zijn wij aan het evalueren hoe we verder willen.

Nieuwsbrief

Er zijn in 2023 vier NJCM Nieuwsbrieven verstuurd. Op 31 december 2023 had deze nieuwsbrief 1.164 subscribers. In december 2022 waren dit er 1.211.

5 Werkgroepen

Werkgroep Asiel- en Migratierecht (voorheen Vreemdelingenrecht)

In 2024 heeft de werkgroep samen met de werkgroep Jeugdrecht via een 'dissenting opinion' in het NTM aandacht gevraagd voor de gebrekkige kwaliteit van de opvang van minderjarige alleenreizende vreemdelingen. In het artikel roepen de auteurs het kabinet op om het belang van alleenreizende minderjarigen voorop te stellen door (meer)kindvriendelijke opvangplekken met goede begeleiding te realiseren. Daarnaast heeft de werkgroep bijgedragen aan het lustrumseminar van het NJCM door een rondetafel gesprek met het COA, de wetenschap en VluchtelingenWerk Nederland te organiseren over de vraag 'Wat is de rol van belangenorganisaties in het bevorderen van menswaardige asielopvang?'

Het jaar 2024 kende ook een aantal interne ontwikkelingen. Zo is er met succes ingezet op het werven van nieuwe leden. Machteld van Werven en Esther Diederik zijn gestopt als co-voorzitters van de werkgroep. Thijs Toonen heeft deze rol overgenomen. Ook is er een nieuwe geëngageerde gevonden voor de werkgroep; Gerrie Lodder. Zij is universitair docent Migratierecht aan de Open Universiteit. In 2024 heeft de werkgroep vreemdelingenrecht ervoor gekozen door te gaan onder een andere naam. De nieuwe naam van de werkgroep is Asiel- en Migratierecht.

Werkgroep Europees Recht

De leden van de werkgroep Europees recht richten zich op mensenrechten in de Europese Unie, de Raad van Europa en de verhouding tussen deze twee instituten. Daarbij speelt steeds de vraag wat de invloed hiervan is op Nederlandse wetgeving en beleid. In 2024 hield de werkgroep zich bezig met het Rule of Law report 2024 van de Europese Unie, organiseerde de werkgroep een seminar over de rol van de rechter in klimaatrechtszaken, en reageerde de werkgroep op de Motie Becker die opriep tot het volgen van migranten door het Sociaal Cultureel Planbureau. Verdere onderwerpen waaraan de werkgroep op regelmatige basis aandacht aan besteedt zijn de AI Act en diens uitwerking, de Child Sexual Abuse Regulation, Frontex en illegal pushbacks en het Europees Migratiepact. De werkgroep werkt vaak samen met de werkgroepen Staats- en Bestuursrecht, Migratierecht en Recht en Technologie.

Werkgroep Jeugdrecht

In 2024 bestond de werkgroep jeugdrecht uit elf actieve leden. Aysel Sabahoglu is voorzitter van de werkgroep jeugdrecht. Goos Cardol is de gecommitteerde van werkgroep jeugdrecht.

Naast brieven en schriftelijke bijdragen is door de werkgroep meegewerkt aan het Liberties Rule of Law Rapport 2024. Er zijn voorts bijdragen geschreven voor het VN-Kinderrechtencomité en adviesraden van de overheid. Ook verschenen er een aantal opiniestukken in de landelijke pers. De werkgroep leverde een bijdrage aan de gezamenlijke brief van de werkgroepen die is geschreven naar aanleiding van de ernstige mensenrechtenschendingen door Israël in Palestina. NJCM riep de Nederlandse regering op tot het aanspreken van Israël tot naleving van mensen- en kinderrechten, het humanitair oorlogsrecht en het volkenrecht.

In februari 2024 schreef de werkgroep een brief aan de demissionaire minister en staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over een duidelijk en kindvriendelijk beleid ten aanzien van alleenstaande minderjarige vreemdelingen in Nederland. Ook schreef de werkgroep februari 2024 een brief aan de informateur met de oproep aan het toekomstige kabinet om de positie van kinderen in Nederland te verbeteren.

In mei 2024 heeft de werkgroep een brief gestuurd naar de Staatscommissie rechtsstaat. Hierin werd benadrukt dat kinderen en jongeren geen eigen stem en geen eigen vertegenwoordiging hebben in het Nederlandse staatsbestel. De werkgroep jeugdrecht heeft aanvullende aanbevelingen ter verbetering van de rechtspositie van kinderen gedaan.

In juni 2024 heeft de werkgroep jeugdrecht gereageerd op de oproep van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) om voorstellen te doen voor mogelijke adviesonderwerpen voor het meerjarenprogramma van de RSJ. De werkgroep deed een vijftal aanbevelingen.

In juni 2024 verscheen verder een opiniestuk van de werkgroep over de identiteitsrechten van interlandelijk geadopteerden in de Volkskrant. In het opinieartikel bespreken de auteurs de noodzaak om interlandelijk geadopteerden hulp en ondersteuning te bieden vanuit de overheid. De werkgroep pleit voor het opzetten van een 'rootsfonds' door de overheid voor interlandelijk geadopteerden die op zoek willen naar hun biologische ouders.

De werkgroep jeugdrecht leverde ook een bijdrage in het kader van de consultatie rondom de toekomstige General Comment 27 van het VN-Kinderrechtencomité. General Comment 27 zal gaan over toegang van kinderen tot het recht en effectieve rechtsmiddelen.

Medio september verscheen een opiniestuk van de werkgroep in de Volkskrant over inspraak van jongeren in de jeugdzorg en omkering van de bewijslast bij meldingen van misstanden in de jeugdzorg.

De werkgroep heeft een bijdrage geleverd aan het Lustrumcongres in oktober in het kader van het vijftigjarig bestaan van het NJCM. Het onderwerp van de door de werkgroep georganiseerde deelsessie was 'digitale kinderrechten'. Onder leiding van twee sprekers van UNICEF is gesproken over het recht op bescherming van kinderen, de privacy rechten van kinderen en het recht van kinderen op ontwikkeling, op toegang tot informatie en op digitale inclusie.

Ten slotte is eind 2024 een brief geschreven aan de Adviescommissie Voortgang Hersteloperatie Toeslagen. De werkgroep jeugdrecht pleit in deze brief voor herstel in brede zin, onder meer via een inventarisatie van de wensen van kinderen en voor het inregelen van een eigen schade-route voor kinderen. Ook is gepleit voor een breder onderzoek naar de kinderbeschermingsmaatregelen die in het verleden zijn opgelegd aan de Toeslagenouders. De werkgroep jeugdrecht

benadrukt dat het reflectieonderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming naar de inzet van uithuisplaatsing bij kinderen van wie de ouders met de Toeslagenaffaire te maken kregen, zich niet zou moeten beperken tot alleen uithuisplaatsing, maar alle ingezette kindbeschermingsmaatregelen zou moeten omvatten.

Werkgroep Mensenrechten en Bedrijfsleven

De werkgroep Mensenrechten en Bedrijfsleven is in het najaar van 2024 weer een nieuw leven in geblazen. De werkgroep heeft inmiddels een paar vergaderingen achter de rug en is nog in de opstartende fase. De werkgroep heeft in 2024 geen activiteiten georganiseerd. De werkgroep zal zich de komende tijd richten op de opmars van *due diligence* verplichtingen voor bedrijven om mensenrechten te respecteren en zal daarbij de ontwikkelingen op vooral Europees vlak in de gaten houden.

Werkgroep Mensenrechten en Technologie

Op 24 september 2024 vond de eerste bijeenkomst van de werkgroep Mensenrechten en Technologie plaats. Deze diende als kennismakingsmoment na afloop van de wervingscampagne voor nieuwe leden. In de periode daarna zijn we meerdere keren online bijeengekomen. Omdat de werkgroep nog vrij nieuw is hebben we ons in het afgelopen jaar vooral gericht het opstarten van de groep en het verkennen van relevante thema's.

Tijdens onze de bijeenkomsten hebben we een aantal onderwerpen geïdentificeerd waar we ons als werkgroep in de toekomst op willen richten. We willen ons onder meer verdiepen in wetgeving rond biometrische surveillance (denk ook aan het gebruik van gezichtsherkenning door de politie en mogelijke inmenging in appgroepen). Daarnaast kijken we naar de antiwitwasregulering in de private sector en monitoren we de voortgang van wetgeving op het gebied van de digitalisering van reisdocumenten. Ook het fenomeen social scoring zoals benoemd in de AI-verordening krijgt onze aandacht, zowel in relatie tot anti-witwasmaatregelen als in het kader van toegang tot sociale voorzieningen.

Daarnaast heeft de werkgroep een actieve rol gespeeld in het mede-initiëren van de ondertekening door het NJCM samen met Amnesty International. Daarmee hebben we gehoor gegeven aan de oproep aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) om input te leveren over AI-systemen voor emotieherkenning op de werkplek en in het onderwijs. Deze oproep had betrekking op de verbodsbepaling in EU-verordening 2024/1689 (de AI-verordening). Eenzelfde actie heeft de werkgroep ondernomen voor wat betreft de oproep van de AP over *social scoring*.

Twee van onze leden nemen bovendien deel aan de werkgroep voor de Nederlandse Technische Afspraak (NTA) van het NEN, eveneens in het kader van de AI-verordening.

Tot slot verzorgde de werkgroep tijdens het 50-jarig lustrum van het NJCM een goedbezochte workshop over representatie bij de totstandkoming van beleid en wetgeving op het gebied van datagedreven technologie. Deze sessie bood ruimte voor kritische reflectie en uitwisseling van ideeën met deelnemers uit verschillende achtergronden.

Werkgroep Staats- en Bestuursrecht

In 2024 heeft de werkgroep Staats- en bestuursrecht zich onder andere beziggehouden met de internetconsultaties 'Algoritmische besluitvorming en de Algemene wet bestuursrecht' en het 'Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht'.

De werkgroep heeft in een brief gereageerd op een internetconsultatie Algoritmische besluitvorming en de Algemene wet bestuursrecht betreffende de toenemende mate waarin de overheid gebruikmaakt van algoritmen en de vraag of het wettelijk vastleggen van bepaalde normen voor algoritmische besluitvorming in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) noodzakelijk en wenselijk is. In de brief pleit de werkgroep onder andere voor een fundamentele herbezinning van de Awb met het oog op de invloed van algoritmische besluitvorming en artificiële intelligentie op het bestuursrecht. De werkgroep onderstreept het belang van effectieve rechtsbescherming en transparantie bij overheidshandelen en benoemt dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur momenteel niet gegarandeerd zijn bij besluitvorming waarbij algoritmes in de bestuurlijke besluitvorming worden toegepast. De werkgroep adviseert daarom onder meer om burgers, rechters en de wetgever beter uit te rusten met (technologische) instrumenten en middelen om zo vroegtijdig algoritmische besluitvorming aan te vechten dan wel te begrenzen en op die manier meer effectieve rechtsbescherming te bieden. Tevens geeft de werkgroep aan dat een recht op menselijke tussenkomst bij algoritmische besluitvorming door bestuursorganen noodzakelijk is, in overeenstemming met overweging 71 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Verder heeft de werkgroep in een brief gereageerd op de internetconsultatie betreffende het versterken van de waarborgfunctie van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). In de brief laat de werkgroep weten blij te zijn met de doelstelling om de waarborgfunctie van de Awb te versterken. Wel geeft de werkgroep enkele aandachtspunten en adviezen mee ter verbetering van het wetsvoorstel. In de brief stelt de werkgroep dat de rechtsbescherming en rechtspositie van de burger centraal moeten staan om de waarborgfunctie van de Awb te versterken.

Daartoe benoemt de werkgroep onder andere een aantal kritische vragen die geadresseerd zouden moeten worden in het wetsvoorstel. Hoe kunnen de verplichtingen en rechten voor bestuursorganen zoals benoemd in het wetsvoorstel daadwerkelijk in de uitvoering gewaarborgd worden? Versterkt het wetsvoorstel concreet de rechtspositie van de burger? Welke handvatten biedt het de rechter en de burger om rechtsbescherming te bieden of te krijgen? Verder gaat de werkgroep in de brief in op de volgende onderwerpen: de dienstbare overheid, het recht tot toegang tot het bestuur, verschoonbare termijnoverschrijding, en individuele geschilbeslechting en rechtsbescherming.

Tot slot heeft de werkgroep bijgedragen aan de input voor het *Rule of Law*-rapport van de Europese Commissie. Het rapport beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen in verband met de rechtsstaat in alle lidstaten op de gebieden van het rechtssysteem, corruptiebestrijding, media-pluriformiteit en controlemechanismen.

Werkgroep Strafrecht

De werkgroep Strafrecht heeft in 2024 zoals gebruikelijk weer aandacht besteed aan nieuwe wetten en wetsvoorstellen op het gebied van het strafrecht. Voorbeelden hiervan zijn het wetsvoorstel aanpak georganiseerde criminaliteit tijdens berechting en detentie, het wetsvoorstel tot wijziging van het wetboek van strafrecht in verband met het strafbaar stellen van handelingen gericht op het veranderen of onderdrukken van seksuele gerichtheid, genderidentiteit en genderexpressie en het wetsvoorstel gegevensverwerking persoonsgerichte aanpak radicalisering en terroristische activiteiten. Daarnaast is aandacht besteed aan de strafbaarstelling van psychisch geweld en is aan het ministerie van Justitie en Veiligheid advies uitgebracht over de plaatsing van transgender gedetineerden.

Verder heeft de werkgroep ten behoeve van het 50-jarig lustrum van het NJCM een sessie georganiseerd over de mogelijke strafrechtelijke aansprakelijkheid van Nederlandse bedrijven die in Israël zijn gevestigd, dan wel op een andere manier een bijdrage leveren aan de economie van Israël, bij de situatie in Gaza, waarbij prominente sprekers van verschillende disciplines aan de discussie over dit onderwerp hebben deelgenomen.

De werkgroep Strafrecht vergadert elke maand en had het afgelopen jaar ongeveer 18 actieve leden. De werkgroepleden zijn grotendeels werkzaam in het strafrecht als docent, advocaat of juridisch medewerker, bij de rechtspraak, of bij het Openbaar Ministerie. Geïnteresseerden zijn altijd welkom om bij een vergadering aan te schuiven.

Werkgroep Verdragsrapportages

In het jaar 2024 heeft de werkgroep Verdragsrapportages een relatief rustig jaar gehad, aangezien weinig deadlines voor schaduwrapportages op de planning stonden bij de VN. De werkgroep heeft zich voor het eerst gebogen over het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het 'Istanbul-Verdrag'). In het kader van de rapportageverplichting van de lidstaten van dat verdrag, organiseerde het toezichthoudende comité ('GREVIO') voor het eerst een toetsmoment ten aanzien van Nederland. De werkgroep heeft in het kader hiervan op 3 juli 2024 een schaduwrapport ingediend, waarin het onder meer is ingegaan op onderwijs over geweld tegen vrouwen en op de fragmentering van organisaties die hulp en opvang bieden aan slachtoffers van dat geweld.

Verder heeft de werkgroep in het kader van de lustrumviering van het NJCM op 10 oktober 2024 een seminar gehouden over de rol van de rechter in klimaatzaken. Daarin kwam een driekoppig panel bijeen, bestaande uit Egbert Meijer, Antoine Buyse en Floris Tan. Zij spraken over het spanningsveld tussen rechtspreken en wetgeven, over de wenselijkheid van een activistische houding van rechters in klimaatzaken en over de uitspraak van het EHRM in de *Klima-seniorinnen*-zaak. Dit zorgde voor een interessante discussie met veel vragen uit het publiek.

6 Samenwerking met derden

6.1 Breed Mensenrechten Overleg

Het Breed Mensenrechten Overleg (BMO) werd opgericht in 1979 in reactie op de eerste regeringsnota over mensenrechten. Verschillende mensenrechtenorganisaties, waaronder het NJCM, besloten destijds om de ontwikkelingen op het gebied van mensenrechten in het buitenlands beleid van Nederland te monitoren en te evalueren. Sindsdien is het overleg uitgegroeid tot een belangrijke gesprekspartner van de minister en ambtenaren van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. In recente jaren is de dialoog met (ambtenaren van) het Ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking ook steeds prominenter geworden. De focus van het BMO is de laatste jaren verschoven naar het voorkomen en tegengaan van de afnemende ruimte voor maatschappelijke organisaties en mensenrechtenverdedigers.

Activiteiten BMO

Het BMO vergadert eens in de zes weken (behalve tijdens het zomerreces), en is actief betrokken bij diverse belangrijke activiteiten en bijeenkomsten die een directe invloed hebben op het

mensenrechtenbeleid in Nederland en daarbuiten. Meetings zoals het ambtelijk overleg en ontmoetingen met de mensenrechtenambassadeur bieden het BMO een platform om rechtstreeks met beleidsmakers te communiceren en standpunten over mensenrechtenkwesties uit te wisselen.

In 2024 was het NJCM aanwezig bij acht van de tien algemene BMO-vergaderingen. Daarnaast namen we deel aan de BMO-strategiemiddag in mei 2024. Tijdens deze middag stonden onder andere de volgende onderdelen op het programma:

Plenaire sessie 1: 'Where do we stand as the BMO, what are the goals for today's meeting?'

In deze sessie vond een uitwisseling plaats met EU-partners over de opkomst van extreem-rechts, antidemocratische partijen en bewegingen die de civiele ruimte beperken. Er was ook ruimte voor het bespreken van strategieën om deze trends – waaronder het verzet tegen internationale samenwerking en het ondermijnen van de democratische rechtsorde – tegen te gaan.

Sessie 2: Nieuwe narratieven voor het BMO

In deze sessie stond centraal hoe het BMO haar boodschappen effectiever kan overbrengen binnen het huidige politieke klimaat. Dit gebeurde aan de hand van een uitwisseling met een expert en werksessies in groepjes.

Een hoogtepunt is de tweejaarlijkse uitreiking van de Ambassadeprijs, waarbij ambassades worden erkend voor hun buitengewone inzet op het gebied van mensenrechten. Deze ceremonie geeft het BMO de gelegenheid om prestaties op dit vlak te belonen en te vieren. De prijs werd in 2022 voor het eerst uitgereikt. De tweede editie werd in 2024 georganiseerd. In januari 2024 was de coördinator van het bureau bij de uitreiking aanwezig bij de uitreiking van de prijs, wat plaatsvond in het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De winnaar van de 2024 editie was Oeganda. De ambassade in Oeganda is, ondanks de soms gevaarlijke context, een actief en zichtbaar pleitbezorger van mensenrechten. De ambassade is voor veel mensenrechtenverdedigers een veilige plek waar zij elkaar kunnen ontmoeten. Wij feliciteren de winnaar en daarnaast natuurlijk ook de runners-up: de Nederlandse Ambassades in de Democratische Republiek Congo en Polen!

Leden en waarnemers

Het BMO sloot 2024 af met 22 leden: ActionAid; Aidsfonds; Amnesty International; Arisa; COC Nederland; Cordaid; Defence for Children-ECPAT; Free Press Unlimited; Hivos; Impunity Watch; International Campaign for Tibet; IUCN NL; Justice and Peace; Lawyers for Lawyers; Mondiaal FNV; Nederlands Helsinki Comité; Netherlands Institute for Multiparty Democracy; Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten; Oxfam Novib; Peace Brigades International Nederland; PAX; RNW Media.

Zeven organisaties hebben een waarnemersstatus. Zij nemen aan de BMO-activiteiten deel, maar ondertekenen geen documenten van het BMO, in tegenstelling tot de leden. De huidige waarnemers zijn: Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV); College voor de Rechten van de Mens; ECNL; Human Rights Watch; Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten (SIM); Partos; WO=MEN, Dutch Gender Platform.

BMO-NL

In 2021 bundelden enkele leden van het BMO zich in een sub-werkgroep genaamd BMO-NL, gericht op nationale onderwerpen die verband houden met buitenlands beleid. Het doel is om

de samenhang tussen nationaal en internationaal beleid te onderzoeken en de lobby voor mensenrechten te versterken. Net als het reguliere BMO richt BMO-NL zich op de ruimte voor het maatschappelijk middenveld. Het NJCM heeft het voorzitterschap van de werkgroep op zich genomen. Er is regelmatig op ad hoc basis vergaderd (wanneer dit nodig werd geacht). De belangrijkste onderwerpen die het BMO-NL op zich nam in 2024 (in voortzetting van 2023) zijn de Wet Transparantie Maatschappelijke Organisaties (WTMO) en de Motie Stoffer-van Dijk.

De *motie Stoffer-van Dijk* gaat over de toepassing van de WAMCA (Wet Afwikkeling Massaschade in Collectieve Actie). In deze motie wordt de regering verzocht om te onderzoeken of aanvullende waarborgen nodig zijn zodat *ideële organisaties* – zoals mensenrechtenorganisaties – *niet onterecht worden uitgesloten* van collectieve procedures. Dit speelt vooral bij de beoordeling van de ‘representativiteitseis’, waarbij de rechter toetst of een organisatie voldoende belanghebbenden vertegenwoordigt.

De WTMO wil tegengaan dat ontvangen donaties bij maatschappelijke organisaties zorgen voor onwenselijke buitenlandse beïnvloeding. De burgemeester, het openbaar ministerie (OM) en andere aangewezen overheidsinstanties krijgen de bevoegdheid om bij een maatschappelijke organisatie gericht navraag te kunnen doen naar buitenlandse giften en als het hoge giften zijn te vragen naar de persoon van de donateur. Het tweede deel van het wetsvoorstel betreft stichtingen en is bedoeld om misbruik van financieel-economische aard, zoals witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan. Stichtingen zijn nu al verplicht om een balans en staat van baten en lasten op te stellen. Het wetsvoorstel verplicht stichtingen om deze financiële stukken voortaan te deponeren bij het handelsregister. De informatiepositie van diensten met controle-, toezichts- en opsporingstaken wordt zo vergroot.

Eind december is besloten om het BMO-NL weer op te nemen in het grotere BMO. Het werd tijdens de verschillende vergaderingen duidelijk dat een meerderheid van de leden (overlappende) interesse had in de door het BMO-NL besproken onderwerpen. Om de slagkracht te vergroten en het aantal meetings te beperken, zijn de onderwerpen van het BMO-NL voorlopig opgenomen op de agenda van het algemene BMO.

6.2 Platform Mensenrechteneducatie

In 2024 was het NJCM via het *Platform Mensenrechteneducatie* (PMRE) aanwezig bij de feestelijke uitreiking van de conceptkerndoelen *Burgerschap* en *Digitale Geletterdheid* op het Ministerie van OCW. Het NJCM heeft inhoudelijk bijgedragen aan de totstandkoming van deze kerndoelen door regelmatig mee te lezen met eerdere concepten en daar kritisch en constructief feedback op te geven. We zijn dan ook blij met de nieuwe versies, die een duidelijke stap vooruit betekenen voor mensenrechteneducatie in het onderwijs – al zijn ze nog niet definitief vastgesteld.

Er vonden in 2024 verder geen andere samenwerkingen plaats met het PMRE.

6.3 Samenwerking bij Rapportages

Rule of Law Rapport

Het NJCM heeft in 2024 opnieuw in samenwerking met Free Press Unlimited, het Nederlands Helsinki Comité en Transparency International een gezamenlijke bijdrage geleverd aan de consultatie voor het *Rule of Law*-rapport van de Europese Commissie. Dit jaar schreven ook Lawyers4Lawyers en PILP mee. Deze samenwerking benadrukt het belang van een gezamenlijke inzet voor het waarborgen van de rechtsstaat en het bevorderen van de democratische principes binnen de Europese Unie. De bijdrage richtte zich op het identificeren van uitdagingen en het aandragen van aanbevelingen om de *rule of law* te versterken en de bescherming van fundamentele vrijheden te waarborgen. De gezamenlijke expertise van deze organisaties heeft bijgedragen aan een breed perspectief en een diepgaande analyse van de huidige situatie met betrekking tot de *rule of law* binnen de EU-lidstaten.

Het NJCM heeft via meerdere werkgroepen een veelomvattende bijdrage geleverd aan het *Rule of Law*-rapport van de Europese Commissie, waarbij verschillende werkgroepen hebben samengewerkt aan een gedegen analyse van de stand van zaken binnen de Europese Unie. Werkgroepen Europees Recht, Staats- en Bestuursrecht, Verdragsrapportages en Jeugdrecht hebben hun expertise ingezet om verschillende aspecten van het rechtssysteem te belichten en aanbevelingen te doen voor verbeteringen.

Wij danken de werkgroepen en onze partners van harte voor de fijne samenwerking, en kijken ernaar uit dit in de komende jaren weer verder voort te zetten!

6.4 Civil Liberties Union for Europe (Liberties)

Het NJCM was een van de founding members van het European Liberties Platform (ELP), dat in 2014 tot stand kwam en waar de Civil Liberties Union for Europe uit is ontstaan (eind 2016). De kerndoelstelling van Liberties is om burgerlijke vrijheden in de Europese Unie te bevorderen voor iedereen.

In 2024 werd de Algemene Ledenvergadering (ALV) van Liberties opnieuw georganiseerd in Berlijn, op 14 en 15 oktober. Aansluitend was er een training (16 t/m 19 oktober) waarbij er werd ingegaan op verschillende aspecten rondom strategisch procederen. Het NJCM was bij beide evenementen vertegenwoordigd door de coördinator van het NJCM-bureau.

De ledenvergaderingen van Liberties zijn interessant en nuttig voor het NJCM, omdat zij daar Europese zusterorganisaties ontmoet en strategie en ideeën uitwisselt. We zijn daarom erg blij dat we dit jaar weer aanwezig konden zijn.

Het NJCM heeft daarnaast ook meegetekend op een statement over *spyware* en meegelezen op de strategie van de organisatie voor de komende jaren. Over dat laatste zal bij de volgende General Member Assembly meer bekend worden.

Wat betreft *spyware* heeft het NJCM zich samen met tientallen andere maatschappelijke organisaties uitgesproken in een *internationaal gezamenlijk statement* tegen het misbruik van *surveillancesoftware* zoals Pegasus en Predator. In het statement, gecoördineerd door het Center for Democracy and Technology, wordt onder meer opgeroepen tot een *mondiaal verbod op de export, verkoop, overdracht, en gebruik van commerciële spyware* totdat er robuuste waarborgen bestaan die mensenrechten beschermen. De ondertekenaars benadrukken dat spyware wereldwijd is

ingezet tegen onder anderen journalisten, mensenrechtenverdedigers, advocaten en politieke tegenstanders, en daarmee een ernstige bedreiging vormt voor democratische vrijheden, privacy en de rechtsstaat. Het volledige statement is te vinden via: <https://cdt.org/wp-content/uploads/2024/08/Civil-society-joint-statement-on-the-use-of-surveillance-spyware-English-.pdf>.

Het NJCM werkt ook, via de werkgroepen en het bureau, met Liberties samen bij de jaarlijkse *Rule of Law* rapportages van de Europese Commissie. Ook dit jaar is hier weer op samengewerkt, zowel aan het begin als aan het einde van het jaar. Zie hiervoor het voorgaande stuk over het *Rule of Law* rapport. Ook hebben we een bijdrage geleverd aan de gap analysis,¹ een stuk wat Liberties dit jaar voor het eerst samen heeft gesteld maar waarvan het de bedoeling is dat het een jaarlijkse bijdrage wordt. In de gap analysis identificeert Liberties samen met haar leden de gaten die de Commissie laat vallen in hun rapport.

6.5 Commissie Meijers

Het NJCM is één van de oprichters van de Commissie Meijers. Prof. mr. Hemme Battjes is commissielid namens het NJCM. De Commissie Meijers is een onafhankelijke denktank van rechtswetenschappers op het gebied van Europees migratie- en strafrecht. De nadruk ligt op mensenrechten, non-discriminatie en centrale waarden van de rechtsstaat. De commissie brengt, gevraagd en ongevraagd, commentaren en adviezen uit. Deze betreffen Europese voorstellen aan het Nederlandse parlement, het Europees Parlement, de nationale parlementen van andere lidstaten, de leden van de Nederlandse regering en aan beleidsmakers van de Europese instellingen. De commissie en het NJCM wisselen met enige regelmaat informatie (over activiteiten) uit. Zo is er dit jaar een meeting geweest tussen de voorzitters van beide organisaties, ter kennismaking en om te kijken waar de raakvlakken allemaal (nog meer) liggen. Ook waren de coördinator van het bureau en één van de voorzitters van de werkgroep Asiel- en Migratierecht aanwezig bij de strategiedag van de Commissie Meijers.

Wij hopen in 2025 weer regelmatig aan te schuiven bij de Commissie, en hen ook te kunnen verwelkomen bij onze eigen evenementen. Ook zullen we kijken naar mogelijkheden om samen onderwerpen op te pakken.

7 Vooruitblik op 2025

Het komend jaar geeft het vastgestelde Meerjarenstrategie 2025-2027 richting om concrete stappen te zetten in onze ambities. De werkgroepen vormen, net als voorgaande jaren, het hart van onze vereniging. Hun inzet op thema's zoals het Europees migratiepact, de AI-verordening, demonstratierecht en jeugd- en strafrechtelijke bescherming maakt het NJCM zichtbaar, relevant en invloedrijk.

Het NJCM en PBC hebben gezamenlijk besloten om in te zetten op een verzelfstandiging van PBC in 2025. Tegelijkertijd zetten PBC en het NJCM in op een versteviging van de samenwerking tussen beide organisaties op inhoudelijk vlak. Wat betreft het Nederlands Tijdschrift voor

1 <https://www.liberties.eu/en/stories/rule-of-law-2024-gap-analysis/45166>

de Mensenrechten zullen we in 2025 overgaan op een zogenaamd ‘opt-in’ systeem wat betreft de gedrukte uitgave. De bestaande samenwerkingen met zowel nationale als internationale partners willen we intensiveren, maar we sluiten samenwerkingen met nieuwe belangenorganisaties niet uit. Ook de Thoolen NJCM-Scriptieprijs krijgt in 2025 een bredere rol als instrument voor zichtbaarheid en werving.

Vanuit het Bureau zetten we in op groei van het ledenbestand, versterking van onze communicatie en meer onderlinge betrokkenheid. Extern blijven we bouwen aan onze positie als kritische, onafhankelijke en deskundige gesprekspartner in het publieke debat.

Financieel zoeken we naar nieuwe bronnen, zoals fondsen en subsidies, om onze ambities duurzaam te kunnen dragen. De begroting zal dit verder concretiseren.

We zien 2025 als een jaar van verbinding en versterking, niet alleen van onze vereniging, maar juist ook als het gaat om onze impact in het beschermen en bevorderen van mensenrechten in Nederland en het Nederlandse buitenlandbeleid.

8 Financiële verantwoording

8.1 Introductie

Dit is het financiële deel van het jaarverslag van de rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (de “Vereniging NJCM”) over het jaar 2024. De bedoeling van dit jaarverslag is de leden, donateurs, subsidiegevers, fondsen, sponsors en andere belangstellenden van de Vereniging NJCM te informeren over de financiële gang van zaken van het afgelopen jaar. Dit financiële jaarverslag wordt mondeling toegelicht in de algemene ledenvergadering (“ALV”) van de Vereniging NJCM op 17 juni 2025.

Samenstelling en controle

Evenals voorgaande jaren is het financiële jaarverslag van de Vereniging NJCM samengesteld met behulp van een extern administratiekantoor: Hendriks Belastingadviseurs B.V. te Rijswijk. Dat kantoor heeft ook administratieve assistentie verleend, waaronder diensten op het gebied van de belastingaangifte en de salarisadministratie.

Het financiële jaarverslag van de vereniging over 2024 is verder beoordeeld door een kascommissie die elk jaar specifiek daarvoor wordt aangezocht onder de leden. Het verslag van de kascommissie zal worden nagezonden. Ook zal de kascommissie verslag doen tijdens de ALV.

Beleid

Het beleid van het bestuur van de Vereniging NJCM is erop gericht dat deze rechtspersoon jaarlijks een neutraal resultaat heeft. Een eventueel positief resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve, dat tot doel heeft om de continuïteit van de Vereniging NJCM te waarborgen. Uit deze reserve kan een negatief resultaat worden bekostigd.

Resultaat

De Vereniging NJCM heeft het jaar 2024 voor wat betreft haar normale exploitatie met een negatief resultaat afgesloten (€ -15.626). De volledige winst- en verliesrekening vindt u op pagina

34. Het negatieve resultaat was in lijn met de goedgekeurde begroting over 2024. Het 50-jarige Lustrum leidde, ondanks de bijdrage van de deelnemers, tot een negatief resultaat van ongeveer € 5.000.

Het bestuur stelt voor het negatieve resultaat ten laste te laten komen van de algemene reserve.

Pro Bono Connect

Het langetermijnproject PBC wordt apart van de Vereniging NJCM geadmistreerd. Dit project wordt zelfstandig gefinancierd door diverse externe partijen, die een eigen financiële verantwoording eisen. Alle baten en lasten worden rechtstreeks geboekt ten laste van het project. Onder andere voor de ondersteuning vanuit de Vereniging NJCM wordt een jaarlijkse bijdrage in rekening gebracht bij PBC.

PBC heeft in 2024 minder inkomsten ontvangen dan in eerdere jaren, omdat een aantal advocatenkantoren zijn gestopt. Omdat de kosten grotendeels bestaan uit salarissen en huur, waren er weinig mogelijkheden de kosten te verlagen. Per saldo heeft dit geleid tot een negatief resultaat van ruim € 35.000. Dit tekort komt ten laste van de reserves die PBC in eerdere jaren heeft opgebouwd. Inmiddels hebben een aantal nieuwe kantoren zich aangesloten en werkt het project met een sluitende begroting.

Project ACCESS

Het NJCM heeft in 2024 het project ACCESS ‘overgenomen’ van Defence for Children. Dit is een project dat samen met het ICJ wordt uitgevoerd, gefinancierd door de EU. Het NJCM speelt hierin enkel een ondersteunende rol, de uitvoering ligt bij een zelfstandige. Wel ontvangt het NJCM een kleine vergoeding voor het uitvoeren van (financieel) administratieve taken. In 2024 ging het om € 1.000, dat verwerkt is in de loonkosten. In het budget van 2025 houden we geen rekening met deze vergoeding om mogelijke tegenvallers binnen het project te kunnen opvangen.

Vooruitblik

De voorgestelde begroting voor 2025 vindt u op pagina 37 en verder. Voor de komende twee jaar verwacht het bestuur een neutraal tot licht positief resultaat. Hieraan liggen drie zaken ten grondslag:

- 1) Het NJCM heeft in samenwerking met het ICJ een bijdrage gekregen van de EU voor project VOICE. Het project heeft als doel het bevorderen van het recht van kinderen om gehoord te worden en deel te nemen aan gerechtelijke procedures. De NJCM-medewerkers, werkgroep-leden en bestuursleden zullen hieraan actief bijdragen en het NJCM ontvangt een vergoeding voor deze inzet. Het project en de financiering lopen tot eind 2026.
- 2) Ook zijn er enkele tegenvallers. De subsidies die het NJCM sinds jaar en dag van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid ontvangt staan onder druk vanwege bezuinigingen bij deze ministeries. Het bestuur gaat in gesprek met deze ministeries om duidelijkheid te krijgen over de hoogte van de toekomstige subsidies.
- 3) Daarnaast heeft de Universiteit Leiden aangegeven dat het NJCM voor het gebruik van ruimtes en faciliteiten van de Universiteit een meer marktconforme bijdrage moet gaan betalen. De kantoorkosten zullen de komende jaren dus stijgen, al is het exacte bedrag nog niet bekend.

Voor de jaren 2027 en verder is de financiële situatie hierdoor nog onzeker. Het bestuur zet zich middels fondsenwerving en het werven van nieuwe leden in om meer inkomsten te genereren.

Namens het bestuur van de Vereniging NJCM,

Vincent Grandia
Penningmeester Vereniging NJCM

Amsterdam, 30 mei 2025

8.2 Jaarrekening NJCM

BALANS PER

	31 december 2024		31 december 2023	
	_____	_____	_____	_____
	€	€	€	€
ACTIVA				
FINANCIËLE VASTE ACTIVA				
Inventaris ²		1.753		2.829
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen				
Debiteuren	3.256		7.489	
Nog te ontvangen posten	9.910		3.767	
	_____		_____	
		13.166		11.256
Liquide middelen				
Bankrekeningen		137.470		185.814
		_____		_____
		<u>152.389</u>		<u>199.899</u>

2 Laptops. De overige inventaris (onder meer eerder uitgegeven boeken en tijdschriften) kent een nulwaardering.

	31 december 2024		31 december 2023	
	€	€	€	€
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	94.191		92.132	
Resultaat	-15.626		2.059	
		78.565		94.191
KORTLOPENDE SCHULDEN				
Crediteuren	2.946		9.028	
Te betalen omzetbelasting	-		643	
Te betalen loonheffing	3.416		2.125	
Te betalen vakantiegeld	4.686		3.883	
Projecten PILP	-		3.837	
Project PBC	34.823		70.152	
Project ACCESS	13.835		-	
Stichting NJCM-Boekerij	2.000		4.040	
Vooruit ontvangen bedragen	12.118		12.000	
		73.824		105.708
		<u>152.389</u>		<u>199.899</u>

Toelichting op de balans per 31 december

Algemeen: grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

De activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij in de toelichting anders vermeld. Baten en lasten worden opgenomen voor de aan het boekjaar toe te rekenen bedragen, tenzij in de toelichting anders vermeld.

	2024	2023
VLOTTENDE ACTIVA		
	_____	_____
	€	€
Vorderingen		
<u>Debiteuren</u>		
Nog te ontvangen lidmaatschapsgelden	<u>3.256</u>	<u>7.489</u>
<u>Nog te ontvangen posten</u>		
Ziekteverzuimverzekering 2024/2023	4.643	3.767
Rente	1.490	-
Nog te ontvangen bedragen KNVIR	2.277	-
St. Vrienden van NJCM, Lustrumbijdrage	1.500	-
	_____	_____
Totaal	<u>9.910</u>	<u>3.767</u>
Liquide middelen		
<u>Bankrekeningen</u>		
ING Bank, NL09 INGB 0003 5409 40 (NJCM)	101.435	115.475
ING Bank, NL53 INGB 0007 1496 15 (PBC)	36.035	70.339
	_____	_____
Totaal	<u>137.470</u>	<u>185.814</u>
	2024	2023
PASSIVA	_____	_____
		-
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserves		
Stand per 1 januari	94.191	92.132
Resultaat	-15.626	2.059
	_____	_____
Stand per 31 december	<u>78.565</u>	<u>94.191</u>

De algemene reserve wordt aangehouden om de continuïteit van de Vereniging NJCM te waarborgen. Hiertoe wordt ernaar gestreefd een zodanige reserve aan te houden dat de Vereniging NJCM bij het onverhoopt wegvallen van substantiële inkomensbronnen nog minimaal één jaar

financieel kan blijven functioneren. De daartoe benodigde reserve wordt jaarlijks beoordeeld op basis van de kosten van de werkorganisatie (exclusief Projecten). De huidige reserve is door het tekort in 2024 lager geworden dan het streefdoel.

Kortlopende schulden

Te betalen loonheffing

Betreft de loonheffing voor de maand december.

Te betalen vakantiegeld

Betreft het totaalbedrag van de vakantieaanspraken – bestaande uit de opgebouwde rechten over de maanden juni tot en met december – van de medewerkers (inclusief de medewerkers van de Projecten) ultimo 2024 4.686 (2023: 3.883).

Reservering kosten Pro Bono Connect ad € 34.823

Dit betreft een reservering voor de bedragen die in 2019 tot en met 2024 nog niet zijn uitgegeven, maar in 2025 kunnen worden uitgegeven.

Ontvangen gelden 2024	84.500
Besteedde bedragen	119.829
Gereserveerd over 2024	(35.329)
Nog gereserveerde bedragen over 2019 tot en met 2023	70.152
Totale reservering	<u>34.823</u>

Het project PBC heeft in 2024 minder inkomsten ontvangen dan in eerdere jaren, omdat een aantal kantoren zijn gestopt. Omdat de kosten grotendeels bestaan uit salarissen en huur, waren er weinig mogelijkheden deze snel te verlagen.

Het tekort over 2024 wordt betaald uit de reserves die in eerdere jaren zijn opgebouwd. Inmiddels hebben een aantal nieuwe kantoren zich aangesloten en werkt het project met een sluitende begroting.

	2024	2023
	€	€

Stichting NJCM Boekerij

Te betalen	<u>2.000</u>	<u>4.040</u>
------------	--------------	--------------

Het NJCM moet de Stichting NJCM-Boekerij nog € 2.000 euro betalen voor het verspreiden van het NTM onder haar leden in 2024.

WINST- EN VERLIESREKENING OVER	2024		2023	
	€	€	€	€
<i>Baten</i>				
Subsidies	38.000		38.000	
Contributies	56.955		58.975	
Donaties	1.539		3.948	
Bijdrage uit projecten voor NJCM	7.837		18.000	
Lustrum	6.532		-	
Rente opbrengsten	1.599		568	
Subtotaal vereniging		112.462		119.491
Inkomsten projecten PILP	-		256.302	
Inkomsten project PBC	84.500		104.350	
Inkomsten project ACCESS	17.613		-	
		214.575		480.143
<i>Lasten</i>				
Salarissen NJCM	83.411		83.599	
Reiskosten	3.436		1.048	
Kantoorkosten	756		507	
Bijdrage NTM-kosten	12.000		16.000	
Administratie- en advieskosten	7.242		5.614	
Vergaderkosten	1.613		988	
Promotiekosten/bijeenkomsten	1.532		2.968	
Huisvestingskosten	2.000		2.000	
Algemene kosten	3.191		3.375	
Bankkosten	760		687	
Lustrumkosten	11.501		-	
Afschrijving	646		646	
Subtotaal vereniging		128.088		117.432
Projectkosten PILP	-		256.302	
Projectkosten PBC	84.500		104.350	
Projectkosten ACCESS	17.613		-	
		230.201		478.084
<i>Resultaat</i>		<u>-15.626</u>		<u>2.059</u>

Toelichting op de winst- en verliesrekening over 2024

	2024	2023
	€	€
<i>Subsidies</i>		
Ministerie van Justitie en Veiligheid	26.000	26.000
Ministerie van Binnenlandse Zaken	12.000	12.000
	<u>38.000</u>	<u>38.000</u>

De Vereniging NJCM heeft in het boekjaar 2024 van het Ministerie van Justitie & Veiligheid en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties subsidie ontvangen met het oog op de dekking van de exploitatiekosten groot € 38.000.

Contributies

De in dit boekjaar ontvangen contributies van leden zijn gesteld op € 56.955 (2023: € 58.975). Het aantal leden is ultimo 2024 gedaald tot 977 (ultimo 2023: 986).

PO-punten

Advocaten die opleidingspunten wensten te ontvangen voor het bijwonen van seminars zijn cursusgeld verschuldigd. In het budget was hiervoor € 1.000 euro inkomsten begroot. Helaas zijn er in 2024 geen seminars georganiseerd, waardoor er ook geen inkomsten zijn ontvangen. Het ontvangen cursusgeld voor het bijwonen van het Lustrum zijn onder de inkomsten van het Lustrum geboekt.

Donaties

De Vereniging NJCM ontving in 2024 € 1.539 aan donaties. Dit is helaas minder dan in eerdere jaren. Het bestuur en de medewerkers zijn de donateurs zeer erkentelijk voor deze steun en hun vertrouwen.

Druk- en verzendkosten NTM

Het NTM wordt uitgegeven door de Stichting NJCM-Boekerij. De Vereniging NJCM heeft de Stichting NJCM-Boekerij in het boekjaar 2024 € 12.000 betaald voor het drukken en verspreiden van het NTM onder haar leden.

Administratie- en advieskosten

De kosten gemaakt door het administratiekantoor en bijbehorende softwarelicenties zijn toegenomen. Deels gaat het hier om algemene prijsstijgingen. Het kantoor heeft echter ook meer ondersteuning verleend. Dit was nodig vanwege het vertrek en opvolging van NJCM's administratief medewerker.

Personeelskosten

Betreft de salarissen, pensioenlasten en aanspraken vakantiegeld.

	2024	2023
	€	€
Salarissen	130.023	257.956
Sociale lasten	28.655	21.584
Pensioenpremies	7.265	14.807
Ziekengelduitkeringen	-	(9.310)
Verzekeringen en Arbo	4.940	3.974
Diverse personeelskosten	1.703	28.303
	<u>172.586</u>	<u>317.314</u>
Bovenstaand zijn de totale personeelskosten te verdelen in:		
NJCM	83.411	83.599
PILP	-	164.666
Pro Bono Connect	89.175	69.049
	<u>172.586</u>	<u>317.314</u>

De loonkosten voor de vereniging zijn vrijwel gelijk als in 2023, maar wel hoger dan begroot. Dit komt met name door de tijdelijke inzet van een extra medewerker.

Begroting en realisatie 2024 en begroting 2025

	Realisatie 2024	Begroting 2024	Begroting 2025
	_____	_____	_____
	-	-	-
<i>Baten</i>			
Subsidies	38.000	38.000	38.000
Contributies	56.955	57.000	60.000
PO-punten (seminars)	-	1.000	1.000
Donaties	1.539	4.000	2.000
Bijdrage PBC (en PILP)	7.837	4.000	4.000
Bijdrage loonkosten VOICE	-	-	20.000
Renteopbrengsten	1.599	1.000	1.000
Bijdrage Lustrum	6.532	7.500	-
	_____	_____	_____
Subtotaal Vereniging	112.462	112.500	126.000
Inkomsten project PBC	84.500	97.500	96.000

Inkomsten project ACCESS	17.613	-	20.000
Inkomsten project VOICE	-	-	20.000
<i>Totaal</i>	214.575	210.000	262.000
 <i>Lasten</i>			
Salarissen NJCM	83.411	79.000	77.000
Reiskosten	3.436	2.000	4.000
Kantoorkosten	756	500	-
Bijdrage NTM-kosten	12.000	15.000	10.000
Administratiekosten	7.242	6.000	10.000
Vergaderkosten	1.613	1.000	1.500
Promotiekosten/bijeenkomsten	1.532	4.000	5.000
Huisvestingskosten	2.000	3.000	5.000
Bankkosten	760	700	-
Afschrijving apparatuur	646	650	650
Algemene kosten	3.191	2.000	3.000
Lustrum	11.501	10.000	-
Onvoorzien (± 4%)	-	3.650	4.650
Subtotaal Vereniging	128.088	127.500	120.800
 Projectkosten PBC	84.500	97.500	96.000
Projectkosten ACCESS	17.613	-	20.000
Projectkosten VOICE	-	-	20.000
<i>Totaal</i>	230.201	225.000	256.800
<i>Saldo baten minus lasten</i>	-15.626	-15.000	5.200

Toelichting op de begroting

Algemeen

Om de begroting iets overzichtelijker te houden zijn enkele posten samengevoegd:

- Kantoorkosten vallen vanaf 2025 onder Huisvestingskosten. Onder kantoorkosten vallen zaken als print- en portokosten. In 2018 bedroeg dit nog ruim € 3.000, maar deze kosten zijn de afgelopen jaren fors afgenomen door digitalisering. Het belang om deze post apart op te nemen is dus afgenomen. Omdat de Universiteit Leiden ons één factuur stuurt voor zowel de huur als print- en portokosten ligt het voor de hand de kantoorkosten voortaan onder huisvestingskosten mee te nemen.

- Bankkosten vallen voortaan onder Algemene kosten. Ook Bankkosten betreft een kleine post en is voor de vereniging moeilijk te beïnvloeden. Voortaan vallen deze kosten onder Algemene kosten, waar ook andere noodzakelijke kosten onder vallen, zoals kosten voor de website en enkele verzekeringen.

Voor 2025 verwacht de Vereniging een positief resultaat. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat nog onduidelijk is hoeveel de huisvestingskosten zullen stijgen. Een verdubbeling is begroot, maar zou onvoldoende kunnen blijken.

Baten

De subsidies van de ministeries zijn voor 2025 onveranderd ten opzichte van de afgelopen twee jaar. Zoals in het voorwoord aangegeven zal dit in de toekomst waarschijnlijk gaan veranderen.

De verwachte contributies zijn hoger, omdat leden die een fysiek exemplaar van het NTM willen ontvangen, hiervoor extra gaan betalen.

Voor de inzet van onze werknemers in het kader van het VOICE-project ontvangt de Vereniging ongeveer € 20.000. Daarnaast ontvangen nog eens € 20.000 voor uitgaven die we specifiek voor het VOICE-project zullen maken. Ook voor het ACCESS-project ontvangen we een dergelijk bedrag.

Lasten

Het grootste deel van de uitgaven bestaan uit personeelskosten. Deze dalen naar verwachting, omdat de coördinator in 2025 minder uren gaat werken.

De grootste kostenpost naast personeelskosten is de bijdrage aan het Nederlands Tijdschrift voor de Mensenrechten. De kosten hieraan dalen naar verwachting ook, omdat steeds meer leden het NTM digitaal lezen. De drukkosten zijn wel afhankelijk van het aantal pagina's per nummer en mede daardoor onzeker.

Ook in 2025 zal het externe administratiekantoor meer ondersteuning moeten bieden, waardoor de kosten hiervoor toenemen. Dit zal naar verwachting in de komende jaren weer dalen.

De Huisvestingskosten nemen toe, omdat de Universiteit Leiden van de Vereniging een meer marktconforme huur gaat vragen. De exacte impact voor 2025 is echter nog onbekend.

Er is meer geld begroot voor bijeenkomsten omdat er meer seminars gepland zijn.

Verder houden we in de begroting rekening met algemene prijsstijgingen, waardoor de kosten toenemen.